

# Yëkkuö kit Pablo tö Galacia wakpa a Gálatas

Pablo tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' ká kiè Galacia e' shuà ká wa'ñe e'pa a ikimoie. Iekkëta ie'pa kos e' kě dör Israel aleripa. E' kuëki kam ie'pa erblö Jesús mik eta ie'pa kě tö Moisés ttè dalöiëno e' dalöiè. Mik Pablo dë'rö Jesús ttè buaë kkachök ie'pa a eta ie' tö ie'pa a iché tö kě se' tsatkërpa Moisés ttè dalöiëno e' dalöiè wa.

Erë mik ie' mineane eta Israel aleripa shuà pë' demi e' ö tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa. E'pa tö ie'pa wöbla'weke sulu ikitöwoie. Ie'pa tö iché tö se' kě tsatkërpa Jesús mik erblè e' ë wa. E' kuëki ñies se' kawöta Moisés ttè dalöiök. Ì sulu e' wöklö'woie Pablo tö yëkkuö i' kit. Jesús mik erblökwakpa tö s'wöbla'uk kache ttè wa, e'pa ki'wà buaë, e' kuëki Pablo tö yëkkuö i' kit as ie'pa tso' tse'ka iyöki ena ie'pa shulir er bua' wa. S'wöbla'uk kache ttè wa e'pa tö icheke tö Pablo kě dör Jesús tteköl chökle ie' kě wà Moisés ttè e' dalöiëne e' kuëki.

Pablo tö iché Jesús mik erblökwakpa a tö Jesús wák tö ie' klö' kanëblök ittekölie. Ñies ie' tö iché tö Jesús mik erblè e' ë wa Skököl tö se' klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es. Kě dör Moisés ttè dalöiè wa Skököl tö se' tsatkeke. E' skéie ie' er buaë ché se' a e' wa ie' tö se' tsatkeke senoië ie' a iWiköl wa. E' kkacheke Pablo tö yëkkuö i' ki.

*Shkë'wè*

<sup>1</sup> Ye' dör Pablo. Ye' dör Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' kě kine s'ditsö wá ñies ye' kě patkēne s'ditsö wá. E' skéie Skéköl dör S'yě tō Jesús shkeo'kane, e' ena Jesucristo, e'pa tō ye' patkē' ie' ttē buaē pakök. <sup>2</sup> Ye' tso' yěkuö i' shtök Skékēpa Jesús icha erule erule kōs tso' Galacia e'pa a. Ye' ena s'yamipa kōs tso' ye' ta íe, e'pa tō a' kōs shke'wémi. <sup>3</sup> Skéköl dör S'yě ena Skékēpa Jesucristo, as e'pa er buaē chō ena sene bēre mù a' a. <sup>4</sup> Jesucristo e' me'ttsa ttèwá se' nuì skéie wēs Skéköl dör S'yě e' kī ikiane es. E' o' ie' tō se' yottsā sene sulu kōs tso' ká i' a e' ulà a. <sup>5</sup> ¡Ie' kīkōkasō kekraë! Es idir.

### *Jesús ttē buaē, e' dör etkēme*

<sup>6</sup> Ye' tō a' me'at, e' itōkī bet ta, Skéköl olo'yé a' tō. Ie' tō se' klōo'bak. Ie' er buaē ché taiē se' a' Cristo batamik. Erē ie' olo'yé a' tō. E' skéie a' tso'ne ttē kuā'kī klō'uk. E' tō ye' tkiwéwā eriwéka taiē. Welepa tō ichēke tō ttē e' dör Jesús ttē buaē, <sup>7</sup> erē e' kě dör es. Jesús ttē buaē mokī, e' dör etkēme. Pē' welepa de a' wōkir a' ká chōukwa ttē kuā'kī wa. Ie'pa tō Cristo ttē buaē, e' kī kuōtkéka. Es ie'pa tō ie' ttē buaē mokī e' shkuñ'weke. <sup>8</sup> Erē ye' tō a' a' ichè tō yi tō ttē kuā'kī pakeke a' a' Jesús ttēie, kě dör wēs sa' tō a' a' ipaka' kuaē es, e' ta as ese wák kichatēr. Kě ye' tkine tō ye' wák alè tō ipakè ö Skéköl biyōchōkwak wele datse ká jaì a, ese tō ttē kuā'kī paké a' a, as esepa kichatēr. <sup>9</sup> Ye' tō a' a' iskà chène: Yi tō ttē kuā'kī paké a' a' Jesús ttēie, kě dör ie' ttē buaē paka' sa' tō a' a' e', kě dör ttē klōo' a' tō kewe e', e' ta as ese wák kichatēr. <sup>10</sup> ¿Iima a' ibikeitsè? Ye' ttōke es, ¿e' wa ye' atak buaē Skéköl ta ö s'ditsö ta?

Ye' mú aṭak buaë s'ditsö ta, e'ma ye' kë dör Cristo kanè méso moki.

*Jesús tté buaë, e' kë dë'bitu s'ditsö wa*

<sup>11</sup> A yamipa, a' wā ijchenú tō Jesús tté buaë pakekeyö, e' kë dë'bitu s'ditsö wā. <sup>12</sup> Ttè e' kë yëne yi wā ye' a, kë yi wā ye' wöblane iwa, e' skéie Jesucristo wák tō ikkayë' ye' a.

<sup>13</sup> Wes ye' bak senuk judiowak ttè dikia, e' ttsëule a' wā buaë. Ye' bak Skëköl icha e'pa we'ikök siarë töiök kësik wa. Ye' éna ie'pa ewakwa seraä. <sup>14</sup> Mik ye' bak judiowak ttè dikia, etā ye' tō sa' yépa bak e' ser kos iutë buaë yësyësë, iwakpa bak kos ye' ta e' këska', e'pa taië tsata. <sup>15-16</sup> Erë Skëköl er buaë ché ye' a taië, e' kueki ie' tō ye' shukitbak iwák a, kam ye' kur e' yöki. Ie' tō ye' klöo'bak kanëblök ie' a. Mik ie' éna ilà kkachak ye' a, etā ie' tō ye' a ikkaché as ye' tō ilà tté buaë e' pakö pë' kë dör judiowak esepa a. Mik ie' tō ilà kkaché ye' a, etā ye' kë dë' s'ditsö ska' e' yuök. <sup>17</sup> Ñies ye' kë dë' Jerusalén, wëpa dör Jesús ttekölpa tsá ye' yöki kewe, e'pa ska' e' yuök ie'pa ttè wa. E' skéie bet ye' mía Arabia, e' ukuöki tā ye' dene Damasco.

<sup>18</sup> Duas de mañal, e' ukuöki tā ye' mía Jerusalén Pedro, kë suule ye' wā, e' sauk. Erë kë ye' sene ie' ska' ká taië, domingo bötö ë. <sup>19</sup> Ñies Santiago dör Skëkëpa Jesús ël, e' suéyo. Erë kë ye' wā Jesús ttekölpa tsá, e'pa malepa sune. <sup>20</sup> Moki ye' tō a' a ichè Skëköl wörki tō ì shtekeyö yëkkuö i' ki, e' dör moki.

<sup>21</sup> E' ukuöki tā ye' mía bánet Siria ena Cilicia. <sup>22</sup> E' kéwö ska' tā Cristo icha erule erule tso' Judea, e'pa wā ye' tté jcher, erë ie'pa kë wā ye' suule. <sup>23</sup> Ie'pa tō

ittsé: “Pablo bak se' we'ikök, ttè mik se' erblöke e' olo'yakwā ie' éna, erë ì ñe tā ie' tso'ne ipakök.” <sup>24</sup> E' kueḱi ie'pa tō Skëköl kīkēka taië ye' kueḱi.

## 2

<sup>1</sup> Duas de dabom eyök kī tkël (14), e' ukuöḱi tā ye' skà míane Bernabé tā Jerusalén. Ñies Tito míā ye' tā. <sup>2</sup> Skëköl tō ye' a ikkayë' tō ye' kawōtā shkök Jerusalén ttök Skëkëpa Jesús icha ḱos e'pa wökirpa tā, e' kueḱi ye' míā. Se' ulitane wā ie'pa sūle tō ie'pa dör se' wökirpa. Mik ye' de Jerusalén, etā ttè buaë pakekeyö pë' kē dör judiowak esepa a, e' wa pakéneyö se' wökirpa ulitane e'pa ë a bānet isuḱie tō iyëne ö kē iyëne. Ye' kē kī ikiane tō yi tō ichè tō Jesús kanè ḱos o'bituyö, e' dör ë.

<sup>3</sup> Ie'pa tō iché tō ttè pakekeyö, e' dör buaë yësyësë, kē ì skà kianeia. Tito mirwā ye' tā, e' dör griegowak, e' kueḱi ie' tottola kē kkuölit tēule tsir wës judiowak wöblar es. Erë ie'pa kē wā ie' kàne itóttola kkuölit tök tsir. <sup>4</sup> Erë pë' wëlepa tso' eë e' chö tō ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa, erë kē idör es. Ie'pa kē ichöpa tō Tito tottola kawōtā kkuölit tēe tsir, e'ma s'wökirpa kē wā ì yëne. Pë' esepa tso' se' shūā se' weblök bër tō wës se' ser buaë, ttsë'r buaë Cristo Jesús ttè a. Ie'pa a tā kē idör buaë tō kē se' tō judiowak ttè dalöiëno e' iütèia. Ie'pa kī ikiane tō se' klörwane ttè ñe' ulā a. <sup>5</sup> Sa' kī ikiane tō Jesús ttè buaë mokië, e' ë klö'ù a' tō kekraë. E' kueḱi sa' kē wā ie'pa ttè iütëne yës.

<sup>6</sup> Se' wökirpa kiësö skëkëpa taië, e'pa iché tō ttè pakekeyö e' dör buaë. Ie'pa kē wā ikī kuötkëne yës. (Skëköl a tā se' ulitane dör ñies ëme, e' kueḱi é yö ichè tō ie'pa dör këkëpa taië ö kē idör es, e' kē kī

ye' tkine.) <sup>7</sup> Ie'pa éna iane tö Skëköl tö kanè me'at ye' ulà a Jesús tté buaë pakök, pè' kë dör judiowak, esepa a, wes ie' tö kanè me'at Pedro ulà a ipakök judiowak a es. <sup>8</sup> Skëköl tö Pedro patkè' Jesús tté buaë pakök judiowak a, e' ë tö ye' patkè' ipakök pè' kë dör judiowak esepa a. <sup>9</sup> Santiago ena Pedro ena Juan, e'pa suule se' ulitane wa tö ie'pa dör se' wökirpa kibiie. Ie'pa éna iane tö Skëköl er buaë yè' ye' a kanè i' wa. E' kuëki ie'pa ulà mé ye' a ena Bernabé a iwà kkachoié tö ie'pa tö sa' klö'wé ie'pa kíie. Ie'pa éna iane tö Skëköl tö sa' patkè' Jesús tté buaë pakök pè' kë dör judiowak esepa a, erë ie'pa patkè'itö ipakök judiowak a. Es buaë idir ie'pa a. <sup>10</sup> Íyi etkè kié ie'pa tö sa' a, e' dör tö s'yamipa siarëpa serke Jerusalén, esepa kimè sa' tö. E' wawekeyö kekraë er bua' wa.

### *Pedro uñé Pablo tö Antioquía*

<sup>11-12</sup> Erë e' ukuöki ta mik Pedro demi Antioquía sa' pakök, eta kewe ie' chköke buaë Jesús mik erblökwakpa kë dör judiowak, esepa ta. Erë s'yamipa dör judiowak datse Jerusalén, patkè' Santiago tö, e'pa de. E'pa tö iklö'wé tö s'yamipa kë dör judiowak, esepa kawöta itóttola kkuölit tök tsir. Nies ie'pa tö iklö'wé tö esepa kawöta senuk wes judiowak ser es. Pedro suane ie'pa yöki, e' kuëki mik ie'pa de, eta ie' e' batséttsa wépa kë dör judiowak, esepa yöki. Ie' kë chköia ie'pa ta ñita. <sup>13</sup> Nies judiowak malepa tö Pedro e' a' ñe' es, e' wambléñak dö Bernabé. <sup>14</sup> E' kuëki, mik ye' isué tö Pedro kë ku' iwà iütök yësyësë wes Jesús tté buaë moki tö ichè es, eta ye' tö ie' a iché sulitane kukua: "Be' tso' e' ök. Be' dör judiowak, erë be' kë

serku' wes judiowak ser es. ¿Iöök be' tö, pë' kē dör judiowak, esepa keke senuk wes judiowak ser es? <sup>15</sup> Se' böi dör judiowak se' ditséwö wa. Se' kē dör pë' sulusipa kē tö Skëköi dalöië esepa. <sup>16</sup> Erë se' wä ijcher tö Skëköi kē tö se' klö'wëpa wes pë' buaë yësyësë es, Moisés ttë dalöiëno e' iütësö e' batamik. Se' wä ijcher tö se' erblé Jesucristo mik, e' kuëki ie' tö se' klö'wë wes pë' buaë yësyësë es. Ie' ichë tö ie' kē tö se' klö'wëpa wes pë' buaë yësyësë es, ttë dalöiëno e' iütësö e' batamik. E' kuëki se' böi erblétke Jesucristo mik as Skëköi tö se' klö'ù wes pë' buaë yësyësë es. E' kē dör tö Moisés ttë dalöiëno, e' iütësö buaë e' batamik.” Es ye' tö iché Pedro a.

<sup>17</sup> E' ukuöki ta ye' tö ie'pa ulitane a iché: “Se' erblöke Cristo mik, e' batamik Skëköi tö se' klö' wes pë' buaë yësyësë es, e' wä paneke se' tö. Es se' kē erblökü'ia Moisés ttë dalöiëno e' mik. E' kuëki judiowak tö se' chëmi tö se' dör i sulu wamblökwakpa wes pë' kē dör judiowak es. E' kuëki ¿sö ichëmi tö Cristo tö se' ké i sulu wamblök? Au, kē idör es. <sup>18</sup> Se' éna iane tö Skëköi kē tö se' tsatkepa ttë dalöiëno e' batamik. E' kuëki se' kē erblëneia ttë e' mik e' tsatkoie. Erë se' erblëne ttë dalöiëno e' mik e' tsatkoie, e' ta e' je' tö se' a ikkacheraë tö mokü se' dör i sulu wamblökwakpa, se' kē a iwä iütënu seraa e' kuëki. <sup>19</sup> Mik ye' bak erblök Moisés ttë dalöiëno e' mik e' tsatkoie, eta ye' éna iane tö ye' kē a ttë e' iütënuk yësyësë wes s'kawöta iütök es. E' kuëki ye' éna iane tö nu' tso' ye' ki, e' ki Skëköi tö ye' kichaterattsä. E' kuëki i'ñe ta ye' kē erblöia ttë dalöiëno e' mik e' tsatkoie. Ye' a ta e' dör wes ye' du'wä ttë dalöiëno e' yöki es. I'ñe ta ye' erblöke Cristo ë mik as ye' ser yësyësë Skëköi a.

Cristo kōtewā krus mik ye' skéie ye' nuì patuoie, <sup>20</sup> e' kuekì e' dör wes ye' kōtewā ie' tā krus mik es. I'ñe tā e' dör wes kē ye' serku'ia es, erē Cristo serke ye' er a iWiköl wa. Ie' tō ye' dalëritsé, ie' e' mettsa ttewā ye' skéie. E' ě mik ye' erblöke, e' mik ye' serke ká i' kī. <sup>21</sup> Es Skököl er buaë ché ye' a, e' kē watepa ye' tō yēs. Erē sene yēsyesē mú dō se' ulà a ttè dalöiëno e' iutè wa, e'ma e' wà kiane ché tō Cristo kōtewā ěme, kē wà tā'." Es ye' tō iché Jesús mik erblökwakpa tso' Antioquía, e'pa a.

### 3

*Skököl tō iWiköl mé se' a, se' erblö Jesucristo mik, e' batamik*

<sup>1</sup> ¡A Galacia wakpa, wësua a' kē kabikeitsōta'! ¿Yi alibché a' kī, e' tō a' wöliwéka taië es? Jesucristo kōtewā krus mik se' skéie, e' tté wa sa' tō a' wöblaḡ' buaë yēsyesē, e' wà ane buaë a' éna kuaë. Eta ¿wes ttè e' olo'yakne a' éna? <sup>2</sup> I' chakeke ye' tō a' a, e' iutó: ¿Ì batamik Skököl Wiköl dē' a' kī? ¿E' dör Moisés ttè dalöiëno e' iuté a' tō e' batamik? Au, kē idör es. Ie' dē' a' kī mik a' tō Jesucristo tté buaë e' ttsē' tā a' erblē' imik eta. <sup>3</sup> ¡A' kē kabikeitsōta'! Kuaë Skököl tō se' yué ie' ala'rie iWiköl wa, erē ¿wes a' tō ibikeitsē i'ñe tā' tō se' kawōta Moisés ttè dalöiëno e' iutök se' wákpa diché wa as se' at buaë yēsyesē ie' wōa? <sup>4</sup> Es idör, e' tā ěme se' weine taië Jesús tté buaë kuekì. ¡Ayëcha, e' kē weinewa ěme! <sup>5</sup> Ye' tō iská chakéne a' a: ¿Skököl tō iWiköl me' se' a, ñies i' kē or yi a ese o'itō a' shua, e' dör Moisés ttè dalöiëno e' iutèsö, e' batamik? Au, kē idör es. E' kos o' Skököl tō, se' tō Jesucristo tté buaë e' ttsē' tā se' erblē' imik e' kuekì.

*Abraham erblé Skëköl mik, e' kuëki Skëköl tö ie' klö'wé wës pë' buaë yësyësë es*

<sup>6</sup> Es ibak ñies sa' yë bak kiè Abraham e' ta. Skëköl yëkkuö tö ichè: Abraham erblé Skëköl mik, e' kuëki iklö'wëitö wës pë' buaë yësyësë es. <sup>7</sup> E' kuëki a' wa ijchenú tö wépa erblö Skëköl mik, esepa dör Abraham aleripa chök. <sup>8</sup> Ká iaiaë Skëköl ibikeitsbak tö mik pë' kë dör judiowak, esepa erblé ie' mik, etä ie' tö ie'pa klö'weraë wës pë' buaë yësyësë es. E' kuëki ttè buaë e' tso' kitule ie' yëkkuö ki wé ie' tö iyë' Abraham a i' es: “Be' batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a.”\* <sup>9</sup> Es se' isué tö wépa kos erblöke ie' mik wës Abraham es, esepa kos a ie' er buaë chöraë wës ie' er buaë yë' Abraham a es. Esepa ë a ie' er buaë chöraë.

<sup>10</sup> Skëköl yëkkuö tö ichè i' es: “Wépa kë tö ì kos tso' kitule ttè dalöiëno yëkkuö ki e' wà dalöieku' yësyësë, esepa kos kichateraë Skëköl tö.”† Erè kë yi tö iwà iutepa es, e' kuëki se' wa ijcher tö wépa erblé ttè dalöiëno mik e' tsatkoie, esepa kos kichateraëitö. <sup>11</sup> Ñies ie' yëkkuö tö ichè i' es: “Yi dör yësyësë ierblö Skëköl mik e' batamik, ese serdaë.”‡ Es se' wa ijcher tö kë yi tsatkënuk Moisés ttè dalöiëno iutè wa. <sup>12</sup> Ñies Skëköl yëkkuö tö ichè i' es: “Yi tö ttè dalöiëno e' dalöié yësyësë seraa, ese ser michoë ttè e' wa.”§ Ttè e' tö se' a ikkachè tö ttè dalöiëno, e' tö se' ké idalöiök seraa. Erè se' erblö Cristo mik, e' kë dör es, e' ki erblé ë kiane ie' mik. E' kuëki ttè e' kë shutunukka Moisés ttè dalöiëno e' wa, e' dör ttè kuä'ki e' kuëki.

\* **3:8** Génesis 12.3 † **3:10** Deuteronomio 27.26 ‡ **3:11** Habacuc

2.4 § **3:12** Levítico 18.5



13 Skëköl yëkkuö tō ichè: “Yi ttëwā kichatkëule kal mik, e' wa iwënewā tō ese kichatëttsā Skëköl tō.”\* Es Cristo kötëwā krus mik, e' wā kiane chë tō ikichatëttsā Skëköl tō. Erë ikichatënettsā se' skéie, Skëköl ttë dalöiëno e' dalösewëwasö e' nuí kī. Es Cristo tō se' yë'ttsā se' nuí ulā a. 14 Es ibak ie' tã as Skëköl kablë' er buaë chök Abraham a, e' wā dō ñies pë' kē dör judiowak esepa ulā a Cristo Jesús batamik. E' dör tō Skëköl kablë' iWiköl muk se' a, se' erblö Cristo mik, e' batamik.

*Skëköl er buaë chë se' a, e' kē dë' ttë dalöiëno e' batamik*

15 A yamipa, se' a tã mik se' tō se' ttë mé ñi a, e' shtésö yëkkuö kī tã s'kië shtésö ikī, etã ttë e' kē maneorpattsane yës, kē ikī kuötkërpakaiã yës. 16 Es ì uk Skëköl kablë' Abraham a ena ileri eköl a, e' dör. Skëköl yëkkuö tō Abraham ditsëwö eköl ë e' cheke, kē dör seraa. Abraham ditsëwö chekeitö e' dör Cristo. 17 Ì chök ye' tso' e' dör i': Skëköl tō ittë me'tke Abraham a tã ikkachëitö ia tō moki iwawëraëitö. E' ukuökī tã ðuas tka dökã cien tkëyök kī dabom mañayök (430) tã ie' tō ittë dalöiëno me' Moisés a as Israel aleripa tō idalöiö. E' wa isuésö tō ttë mène Abraham a, e' mène ia kewe, ttë dalöiëno mène Moisés a e' yöki. E' kuëki ttë dalöiëno mène Moisés a, e' kē a ì uk Skëköl kablë' Abraham a, e' wöitukwā. 18 Ì uk Skëköl kablë' se' a, e' wā dōpa se' ulā a, Moisés ttë dalöiëno e' iütésö e' batamik, e' ma e' kē dë'ttsā se' a wës ì kablëule es. Erë Skëköl kablë' Abraham a imuk ëme.

19 E' dör es, e' tã çì kuëki Skëköl tō ittë dalöiëno me' Israel aleripa a? Ië' kablë' Abraham a,

\* 3:13 Deuteronomio 21.23

e' ukuöki ta ittè dalöiëno méitö ie'pa a ì sulu wamblekerakitö, e' wà kkachoie dõ mik Abraham aleri eköl yëne ie' a, e' de eta, e' dör Cristo. Ttè dalöiëno e' me' Skëköl biyöchökwakpa tö Israel aleripa a Moisés dör itteköl e' wa. <sup>20</sup> Erë Skëköl wák kablë' Abraham a, e' kë dör itteköl wele wa. E' kuëki se' wä ijcher tö ttè e' dör kibiie, ttè dalöiëno mène Moisés a e' tsata.

*¿I kuëki Skëköl tö ittè dalöiëno me' Israel aleripa a?*

<sup>21</sup> E' dör es, e' ta ¿e' wà kiane chë tö ttè dalöiëno, e' kë ñi sini'kune Skëköl kablë' Abraham a e' ta? ¡Au, kë idör es! Ttè dalöiëno tö sene michoë müpa se' a, e' ma se' dömi buaë yësyësë Skëköl wörki ttè ñe' dalöiësö e' wa. <sup>22</sup> Erë e' kë dör es. Skëköl yëkkuö tö ichë tö s'ditsö kos klöulewä sene sulu ulà a, kë se' a e' tsatkë nuk. E' dör es as Skëköl kablë', e' wà dö se' ulà a, se' erblö Jesucristo mik e' wa.

<sup>23</sup> Kam Cristo döbitu s'tsatkök se' erblö ie' mik e' wa, e' yöki se' bak klöulewä ttè dalöiëno dikia wes s'wötëwä s'wöto wé a es. Erë se' kë a e' yënuksa ttè e' dikia dõ mik Cristo dë'bitu ikkachök se' a tö s'kawöta erblök ie' mik e' tsatkoie eta. <sup>24</sup> Ñies ichëmisö tö Skëköl tö se' méwä ttè dalöiëno dikia s'kkö'noie dõ mik Cristo de eta. E' dör wes alà yë tö yi yulë ilà kkö'noie es. Skëköl tö iwé es as ie' tö se' klö'ù wes pë' buaë yësyësë es, se' erblö Cristo mik e' wa. <sup>25</sup> I'ñe ta se' erblö Jesucristo tté buaë e' mik, e' kuëki ttè dalöiëno kë ku'ia se' kkö'nuk wes alà kkö'nukwak es. <sup>26</sup> A' kos dör Skëköl ala'r, a' erblé Cristo Jesús mik e' wa. <sup>27</sup> A' wépa kos wösune iwà kkachoie tö a' erblé Cristo mik, esepa ki Cristo ser iëne wes se' datsi' iö es. E' kuëki a' serke buaë wes

Cristo ser es. <sup>28</sup> Se' kos batsulewā Cristo Jesús mik, e' kueki se' dör wes wák eköl ě es. E' kueki se' dör judiowak ö se' kě dör es, se' klöulewā kanè mésoie ö se' kě dör es, se' dör wēm ö se' dör alaköl, e' kě dē' wes Skéköl a. <sup>29</sup> Se' dör Cristo icha, e' ta se' dör Abraham aleripa chök. Nies ì uk Skéköl kablē' Abraham a e' wà dōraē se' ulà a.

## 4

### *Se' kě ku'iq Moisés ttè dalöiëno e' dikia*

<sup>1-2</sup> Ye' tō ikleeke a' a ttè i' wa: Ichösö tō pē' eköl dör inuköl blu' tajē e' blēnewā. Ie' iyi kos méatitō ilà ulà a. Erē ie' alà ià tsirlala, kě a ikaneonuk. E' kueki o'ka tso'ne ie' kkö'nuk, ie' wëttsuk. Ie' kawōta ie'pa ttè iutök dō mik wekkē iyě tō ikéwō me'at ekkē. Erē ie' dör iyě blēnewā e' dali kos e' wák, erē kam ikéwō dō e' yöki ie' dör wes s'klöulewā kanè mésoie tso' iu a es. Erē mik iyě blēnewā e' tō ikéwō me'at e' deka, e' ta iyě dali kos dōraē iulà a. <sup>3</sup> E' sù sa' judiowak bak wes alala ñe' es. Kam Skéköl tō ilà patkō e' yöki sa' bakia klöulewā ttè ěse tso' ká i' a ese dikia idalöiök. <sup>4</sup> Erē mik kawō bikeitsitō e' de, e' ta ie' tō ilà patké ká i' ki, e' kune' s'ditsöie sene' Moisés ttè dalöiëno e' dikia. <sup>5</sup> Ilà debitu sa' bak klöulewā ttè e' ulà a, e'pa yöksa as sa' dō Skéköl ala'rie. <sup>6</sup> A' erblé Cristo mik, e' kueki a' dör Skéköl ala'r ñies wes sa' es. E' kueki ie' tō ilà Wiköl patké senuk se' er a, e' wa se' kköchöke buaē Skéköl ska', ie' wa se' tō icheke buaē Skéköl a: “¡A yéwōla!” <sup>7</sup> Es se' kě ku'ia wes s'klöulewā kanè mésoie es. E' skéie se' detke Skéköl ala'rie, e' kueki ì kos tso' ie' wā e' dör se' icha ñies.

<sup>8</sup> Kenet ta a' kě e' batsöta' ie' mik, e' kėwö ska' ta a' bak klöulewa skėkölpa dalöiök a' bak esepa ulà a. Ñermata ie'pa kě dör Skėköl ichökle e'. <sup>9</sup> Erė i'ñe ta a' bätse buaë Skėköl chök e' mik —ö ichėmisö bua'ie tō ie' bätse buaë a' mik— ¿wes i'ñe ta a' e' maktsane ttè ese kos e' ane? Ttè ekkėpa kě a se' tsatkėnuk. Ttè e' kě dör iie bua' se' a. Kě se' senukne ttè ese dikia. <sup>10</sup> Judiowak tō idiwö tkö'weke, isi'wö tkö'weke, ikėwö tkö'weke ñies iduėswö tkö'weke. ¿iök se' tō e' wakanewėke es? <sup>11</sup> Ye' suane dō' kanė kos wėyö a' shua, e' weirwa é.

*Kenet ta Galacia wakpa tō Pablo kiėwa buaë*

<sup>12</sup> A yamipa, ye' dör judiowak erė ye' kě serku'ia judiowak ttè dikia. ¿Wes i'ñe ta a' e' tiakwa ttè e' dikia? E' kě war a' tō es. Ye' kköchö a' a tō a' senú wes ye' es. Mik ye' bak a' ska' kuaë, eta a' kě wa ì sulu wamblėne ye' ta. <sup>13</sup> Mik ye' tō Jesús tté buaë tsá paka' a' a, eta ye' kirirke taiė, e' kueki ye' e' tsėat a' ska'. <sup>14</sup> Ye' kirirke, e' dör darėrėė a' a, erė e' kueki a' kě wa ye' watėnettsa. E' skėie a' tō ye' suė buaë wes Skėköl biyöchökwak suė es. A' tō ye' kiėwa buaë wes Cristo Jesús kiėwa a' tō es. <sup>15</sup> A' ttsė'ne buaë ye' ta kuaë, ¿wes e' de i'ñe ta? Ye' ichė tō a' wák wöbla mú yėrttsa a' a tkėwa ye' icha skėie, e'ma a' tō iö' es. Es a' kikėkayö. <sup>16</sup> Erė i'ñe ta wėsua a' ye' suė a' bolökıe, ttè mokı chėyö a' a e' ě kueki.

<sup>17</sup> Pė' tso' a' wöbla'uk judiowak ttè wa, e'pa tō ichė tō ie'pa ki a' kiar taiė, erė e' kě dör er bua' wa. Ie'pa ki kiane tō a' tō sa' watöttsa ta es a' mi' ie'pa ě ttè iütök. <sup>18</sup> Ie'pa tō a' saúpa, a' kimúpa er bua' wa mik ye' tso' a' ta ö ye' kě ku' a' ta, e'ma buaë idir ye' a. Erė ie'pa tso' a' wöbla'uk ttè kě dör mokı ese

wa. E' kueki ye' yöki isulune. <sup>19</sup> A ye' ala'r, ye' skà weirke tajë a' dalërmik wës alaköl alà kurke weir es dõ mik a' de senuk wës Cristo ser es eta. <sup>20</sup> I' ta ye' mú dõ a' ska' ttök bua'ie a' ta as a' isaù tò a' dalër tajë ye' éna. Ì wambleke a' tò es, e' tò ye' tkiwéwa suawé tajë.

### *Agar ena Sara, e' pakè*

<sup>21</sup> A' wëpa senak judiowak ttè dikia, erë ì tso' kitule Moisés yëkkuö ki, ¿e' jcher a' wa? <sup>22</sup> E' tò ichè tò Abraham ala'r böl. Eköl kune' alaköl kiè Agar, e' ta. E' kiè Ismael. Agar dör Abraham alaköl kiè Sara e' kanè méso toulettsa ese. Iëköl kune Sara ta. E' kiè Isaac. Sara kë dör yi kanè méso. <sup>23</sup> Kanè méso ñe' alà kune' wës se' ësepa kur es. Erë Sara kë dõtã' alàè, e' alà kune' mik idetke këkëpalatke eta, wës Skëköl kablè' Abraham a es. <sup>24-25</sup> E' tò ilè kleeke se' a. Alakölpa böl ñe' tò ttè mène böt e' wà chè. Agar bak kanè méso e' tò ttè dalöiëno mène Israel aleripa a Sinaí kébata atë Arabia, e' wà chè. E' wà dör tò Israel aleripa erblé ttè dalöiëno e' mik e' tsatkoie. E' dör wës ie'pa tso' klöulewa ttè e' dikia wës kanè méso tso' klöulewa iwökir ulà a es. E' kueki wëpa kos tso' klöulewa ttè dalöiëno e' ulà a, esepa dör wës Agar ala'r es. Ñies Sinaí kébata, e' tò Jerusalén tso' ká i' ki i' ñe ta e' wà chè. Eë judiowak serke. Ie'pa tso' klöulewa Moisés ttè dalöiëno dikia wës kanè méso es. <sup>26</sup> Erë Sara alà kune' e' tò ttè mène Abraham a, e' wà chè. Se' kë ku' klöulewa Moisés ttè dikia, e' kueki se' dör wës Sara alà es. Se' dör Jerusalén èt tso' ká jai a e' wakpa. <sup>27</sup> E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' tò ichè i' es: A alaköl, be' kë dõtã' alàè,

is alala k<sub>ur</sub>, e' k<sub>i</sub> alakölpa weir, e' kě ttsěule be' w<sub>a</sub>.  
 Erě be' dōraē alāē tajē  
 tkōk<sub>a</sub> alaköl dōt<sub>a</sub>' alāē e' ts<sub>a</sub>t<sub>a</sub>.  
 E' kuēk<sub>i</sub> be' ttsē'nú buaē.  
 Be' anú tajē ttsē'ne bua' wa.\*  
 Es Skěköl yėkkuō tō ichè.

<sup>28</sup> A yamipa, se' dör w<sub>e</sub>s Isaac es. Isaac k<sub>un</sub>e'  
 w<sub>e</sub>s Skěköl kablē' Abraham a es. Es ñies se' erblé  
 Cristo mik, esepa de Skěköl ala'rie w<sub>e</sub>s ie' kablē'  
 es. <sup>29</sup> Agar alà k<sub>un</sub>e' w<sub>e</sub>s s'ditsö k<sub>ur</sub> es, erě Isaac  
 k<sub>un</sub>e' Skěköl Wiköl batamik. E' kėwö ska' t<sub>a</sub> Agar  
 alà tō Isaac we'ik tajē. E' s<sub>u</sub> i'ñe t<sub>a</sub> wėpa tso'  
 klöulew<sub>a</sub> Moisés ttè dik<sub>i</sub>a, esepa tso' se' dör Skěköl  
 ala'r, esepa we'ikök. <sup>30</sup> Erě Skěköl yėkkuō tō iché i'  
 es: “Iyě íyi tso' mē alaköl kě dör kanè méso, e' alà a,  
 e' kě k<sub>w</sub>ö t<sub>a</sub>' blatè alaköl dör kanè méso e' alà a. E'  
 kuēk<sub>i</sub> iyuōshkar alāē.”† <sup>31</sup> E' kuēk<sub>i</sub>, a yamipa, se'  
 kě dör w<sub>e</sub>s alaköl dör kanè méso e' ala'r es. Se' dör  
 w<sub>e</sub>s alaköl kě dör kanè méso, e' ala'r es.

## 5

### *Se'yēnetts<sub>a</sub> ttè dalöiēno dik<sub>i</sub>a*

<sup>1</sup> Cristo tō se' yē'tts<sub>a</sub> Moisés ttè dalöiēno e' yök<sub>i</sub> a<sub>s</sub>  
 se' kě ku'ia klöulew<sub>a</sub> ttè e' ulà a. E' kuēk<sub>i</sub> se' e' tkōw<sub>a</sub>  
 darērē erblök Cristo ě mik. Kě se' e' tiukwane ttè  
 dalöiēno dik<sub>i</sub>a w<sub>e</sub>s s'klöulew<sub>a</sub> kanè mésoie es.

<sup>2</sup> A' tō ye' ttō ttsö. Ye' dör Pablo. Ye' wák tō  
 ichè a' a tō a' wėpa e' metts<sub>a</sub> itóttola kkuölit tók  
 tsir w<sub>e</sub>s judiowak wöblar es e' ts<sub>a</sub>tkoie, e' t<sub>a</sub> Cristo  
 kě tō a' kimepa yēs. <sup>3</sup> Ye' tō iskà chène wėpa  
 ulitane e' metts<sub>a</sub> itóttola kkuölit tók tsir, esepa a

\* **4:27** Isaiás 54.1,2 † **4:30** Génesis 21.10

tö ie'pa kawõtą Moisés ttè dalöiëno e' wà dalöiök seraa. <sup>4</sup> A' ulitane éna ttè dalöiëno, e' iütak as a' dõ yësyësë Skëköl wõa, esepa kôs e' batséttsa bánet Cristo yökí. Es Skëköl er buaë ché se' a' Cristo batamik, e' watéttsa ie'pa tó seraa. <sup>5</sup> Erë se' erblöke Cristo mik, esepa wá ijcher Skëköl Wiköl wa tó ie' tó se' klö'weraë wes pë' buaë yësyësë es, se' erblé Cristo mik, e' batamik. E' wà panekesö ttsë'ne bua' wa. <sup>6</sup> Se' batsulewá Cristo Jesús mik, e' tą yi tottola kkuölit tëule tsir ö kë itëule e' kë ska' Skëköl tkine. Se' erblö Cristo è mik, e' tó se' ké ñi dalëritsök, e' dör ibua'ie.

<sup>7</sup> Kuaë tą a' mir buaë. ¿Yi tó a' wöklö'wé as a' kë tó ttè mokí iütö? <sup>8</sup> E' kë dör Skëköl tó se' klöo'bak iwák a' e'. <sup>9</sup> A' taië e'pa sulu'werawá ttè suluë elkela è tó wes pan wölöwoka elkela tó harinachka kôs wölöwekeka es. <sup>10</sup> Erë ye' erblöke Skëképa Jesús mik tó a' kë mi'pa ttè sulu e' itökí. Wé tso' a' tsiriük ttè ese wa, e' we'ikera Skëköl tó. Kë kí ie' tkine tó yi idir.

<sup>11</sup> Erë a yamipa, ye' mú tso'ia ipakök tó wëpa kawõtą itóttola kkuölit tók tsir, e'ma ¿i kueki judiowak tó ye' we'ikekeia taië? Ye' tó ttè e' paköpaia, e'ma ie'pa kë ulurku' ye' kí mik ipakekeyö tó Cristo kötewá krus mik se' skéie etą. <sup>12</sup> Erë wëpa tso' a' wökir a' ká chöukwa ttè ese wa, jesepa mú e' biöttsaie i' tą!

### *Ñi dalëritsè*

<sup>13</sup> A yamipa, Skëköl tó se' klöo'bak as se' kë seria ttè dalöiëno dikia. Erë e' kë dör ì sulu wambloie wes s'wák dër sulu kí ikiane es. E' skéie se' ñi kimù, ñi dalëritsè kueki. <sup>14</sup> Moisés ttè dalöiëno kôs e' wöiënewá ttè etkë a, e' tó ichè: “A' malepa dalëritsö

wes a' wákpa e' dalër es.”\* 15 A' e' kkö'nú. A' ñi saukeia suluë, a' ñippökeia taië wes iyiwak sulusi es, e' ta' a' wákpa ë ñi eürawa.

### *Sené Wiköl Batse'r wa*

16 Es ye' tö a' a' ichè tö se' senù Skököl Wiköl wa. Se' serke es, e' ta' i sulu kiane s'wák dër sulu e' ki wamblè, ese kë wamblepasö. 17 I kiar s'wák dër sulu e' ki, ese kë kiar Skököl Wiköl ki. Nies i kiar Skököl Wiköl ki, ese kë kiar s'wák dër suluë e' ki. S'wák dër suluë ena Skököl Wiköl e'pa ñi wöklö'uke, e' kuëki i kiar se' ki wè ese kë or se' a. 18 Erë Skököl Wiköl tö se' wëttseke, e' ta' se' kë ku'ia ttè dalöiëno dikia.

19 Wépa tso' iwák dër sulu e' iutök, e' wërwa wöshak. Esepa trër ena e' ia'uke sene sulusi wa. Iyi sulu ese skà kakuetéwarakitö darërëë. 20 Ie'pa tö iyi diököl dalöieke. Ie'pa dör alibchökwakpa. Ie'pa ñi saù suluë, ñi wöñatkö ñië, ñippö taië, ukyër ñi ki. Ie'pa ulurka bet. Ie'pa e' ttsöka imalepa tsata. Ie'pa dör s'blabatsökwakpa. Wépa e' batsöke ie'pa mik, e'pa ë ta' ie'pa ser buaë. 21 Ie'pa kë wöbatsö tö i kiane ie'pa ki, ese tso' s'malepa wa. Ie'pa e' ttöke blo' wa, e' kuëki i sulu ki wamblekerakitö taië. E' sù iyi skà suluë wambleke ie'pa tö. Ye' tö a' a' ichekene wes ye' tö iyë'bak es tö wépa serke es, esepa kë döpa i blúie Skököl tso' e' a.

22 Erë mik se' serke Skököl Wiköl wa, eta' se' ñi dalëritsöke, se' ttsë'rke buaë, se' serke bërë, i kos dalë'ttsekösö er bua' wa, se' ñi saù er bua' wa, se' er buaë chö s'malepa a, se' ttö moki, 23 kë se' e' ttsöka taië, se' e' kkö'nü buaë. Se' serke es, e' ta' ttè

\* 5:14 Levítico 19.18



dalöiëno kos, e' kë dalöse<sub>o</sub>newa se' wa. <sup>24</sup> Se' wák dër suluë, ñies ì kos suluë wamblak se' éna, ese kos watéttsa se' dör Cristo Jesús icha e'pa tö. E' dör wes se' tö ese kos ttéwa wötëulewa krus mik es.

<sup>25</sup> Se' serke Skëkö<sub>l</sub> Wikö<sub>l</sub> mik, e' kuëki se' e' mù as ie' tö se' wëttsü. <sup>26</sup> Kë se' e' ttsökka tajë, kë se' ñi tsiriük, kë se' ukyë<sub>n</sub>uk ñi ki.

## 6

### *Se' kawötä ñi kïmuk*

<sup>1</sup> A yamipa, a' wele anemine ì sulu wamblè a, e' ta a' serke Wikö<sub>l</sub> Batse'r wa, esepa ké ie' kïmuk er bua' wa as ie' e' kökane. Erë a' e' kkö'nú dö' ì sulu tö a' erkiöwë ta a' armi ì sulu wamblè a wes ie' es.

<sup>2</sup> A' welepa kawö tköke suluë, e' ta a' ñi kïmú. A' tö iwé es, e' ta a' serke wes Cristo ttè dalöiëno tö ichè es. <sup>3</sup> A' wele e' bikeitsö tö buaë idir imalepa tsata, ñermata kë dör ì, e' ta ie' kitö'uke.

<sup>4-5</sup> Is se' ser buaë ö suluë ese wërke se' wöki eköl eköl. E' kuëki se' ulitane ké e' sauk tö is se' ser, e' wa se' e' kkö'nú. Se' serke buaë yësyësë, e' ta se' ttsë'rdaë buaë se' wák a. Erë kë se' kane e' kkö'nuk wes s'malepa serke es.

<sup>6</sup> Ì buaë kos tso' a' wa ese kakmú wépa tö a' wöbla'weke Skëkö<sub>l</sub> ttè wa esepa a.

<sup>7</sup> Kë se' e' kitö'uk tö se' a Skëkö<sub>l</sub> wayörmi kë nuí ta'. Ì kuatkésö buaë ö suluë, e' wà wöweranesö.

<sup>8</sup> Ì sulu kiane s'wák dër suluë e' ki wamblè, ese wamblésö, e' ta e' wà dörane s'ki ta se' weir michoë. Erë ì buaë kiane Skëkö<sub>l</sub> Wikö<sub>l</sub> ki wë ese wésö, e' ta e' wà dörane s'ki ta sene michoë döraë se' ulà a. <sup>9</sup> Ì buaë wekesö kekraë, kë ilo'yeta', e' ta aishkuö ta mik ikéwö de, etä iské döraë se' ulà a. E' kuëki kë

se' shtrínuk ì buaë uk kēkraë. <sup>10</sup> E' kuekì mik se' a ì buaë òrmi, età iùsò sulítane a, bua'iewā s'yamipa erblöke Cristo mik, esepa a.

*Pablo e' chéat*

<sup>11</sup> Ttè bata i' shtök ye' tso' ye' wák ulà wa. A' isaú tò ikité bërie, es a' wā ijchermi tò mokì ye' tso' ishtök. <sup>12</sup> Wépa tò a' keke a' wépa tottola kkuölít tók tsir, e'pa tò iweke es as ie'pa at buaë judiowak malepa ta. Ie'pa tò ichópa tò se' tsatkërke, Cristo kótewā krus mik se' skéie, e' batamik, e'ma judiowak tò ie'pa we'ikera siarë. <sup>13</sup> Erë ie'pa wákpa tottola kkuölít tëule, e'pa kë tò Moisés ttè dalöieno e' iutè seraä. Ie'pa tò a' keke a' tottola kkuölít tók tsir e' ttsokā iwákpa a tò ie'pa tò a' ké e' wakyuök wes judiowak es. <sup>14</sup> Erë ye' i', e' kë e' ttsöpakā ì ulítane kì. Skèkēpa Jesucristo kótewā krus mik, e' ë kikekekayö. E' batamik ì sulu kos tso' ká i' a ese dunewābak ye' a, ñies ese a ye' dunewābak. <sup>15</sup> S'tottola kkuölít tëule tsir ö kë tëule, e' kë kì Skèköl tkine. Ie' tò se' er mane'wé pa'alì iWiköl wa, e' ë kiar ie' kì. <sup>16</sup> Wépa kos serke wes ttè i' tò ichè es, as esepa a ie' tò sene bëre mù ena isaù er siarë wa. Esepa dör ie' ala'r chök, esepa dör Israel aleripa chök ie' a.

<sup>17</sup> Ye' weine kos Jesús ttè kuekì, e' tò tso' ye' wa ye' chkà kì. E' wa ye' tò iwà kkacheke tò ye' dör ie' kanè méso mokì. E' kuekì i'tami kë yi tò ye' tsiriwariä ttè e' kì.

<sup>18</sup> A yamipa, as Skèkēpa Jesucristo er buaë chö a' ulítane a. Es e' idir.

**Tte Pa'ali Me' Skëköl tö Se' a**  
**New Testament and Shorter Old Testament in Bribri**  
**(CS:bzd:Bribri)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

**Copyright Information**

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

**The New Testament and Shorter Old Testament**

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca